

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Ingelmunstersteenweg 155-161 (Oostrozebeke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2020D159
Juli 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie.....	11
1.3.1	Methode.....	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie	11
1.3.4	Archeologische indicatoren.....	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	19
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	19
1.4.1.1	Landschappelijke situering	20
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie.....	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis	27
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden.....	27
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	31
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	33
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen	36
1.5	Synthese.....	39
2	Bibliografie.....	41

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Plangebied gezien vanaf de Ingelmunstersteenweg (©Google Streetview).	14
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 6: Deel van de verharding binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).	15
Figuur 7: Graszone in het zuidwestelijk deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).	15
Figuur 8: Loodsen binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).	16
Figuur 9: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 10: Inplantingsplan (bron: opdrachtgever).	18
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 15: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).	23
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	24
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	25
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	26
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	27
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	34

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek..... 7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens. 19

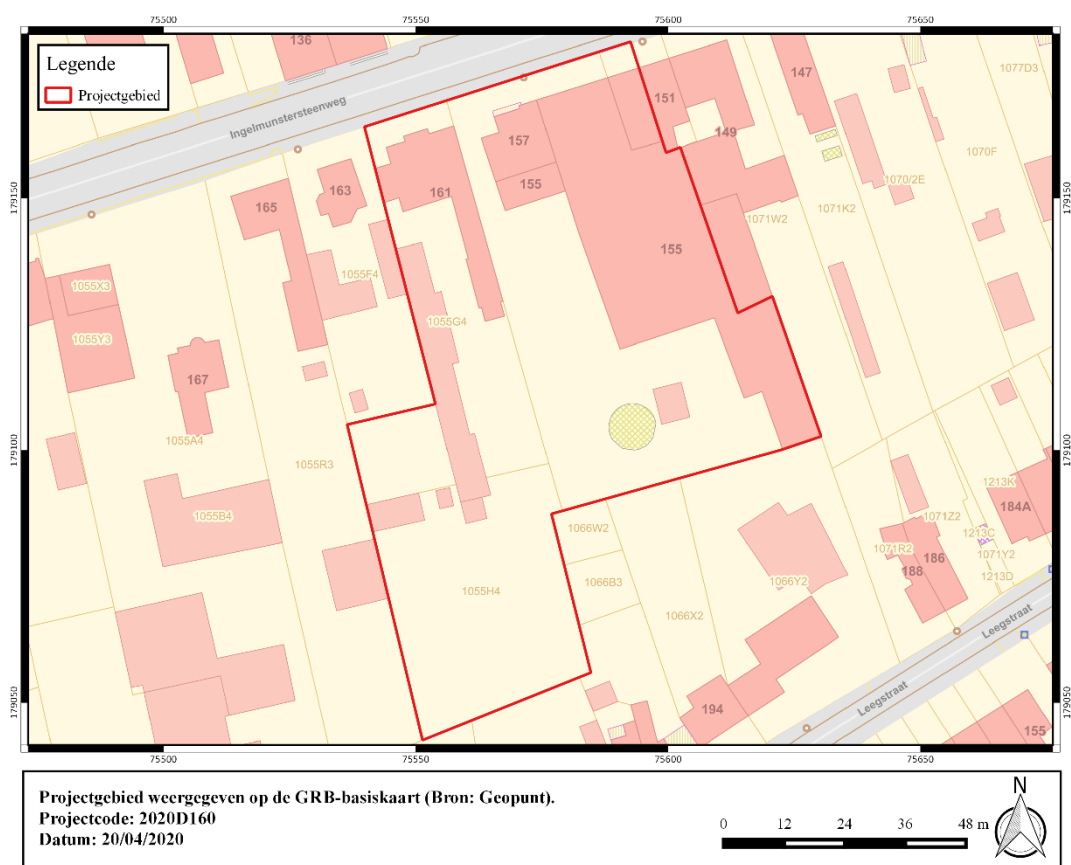
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

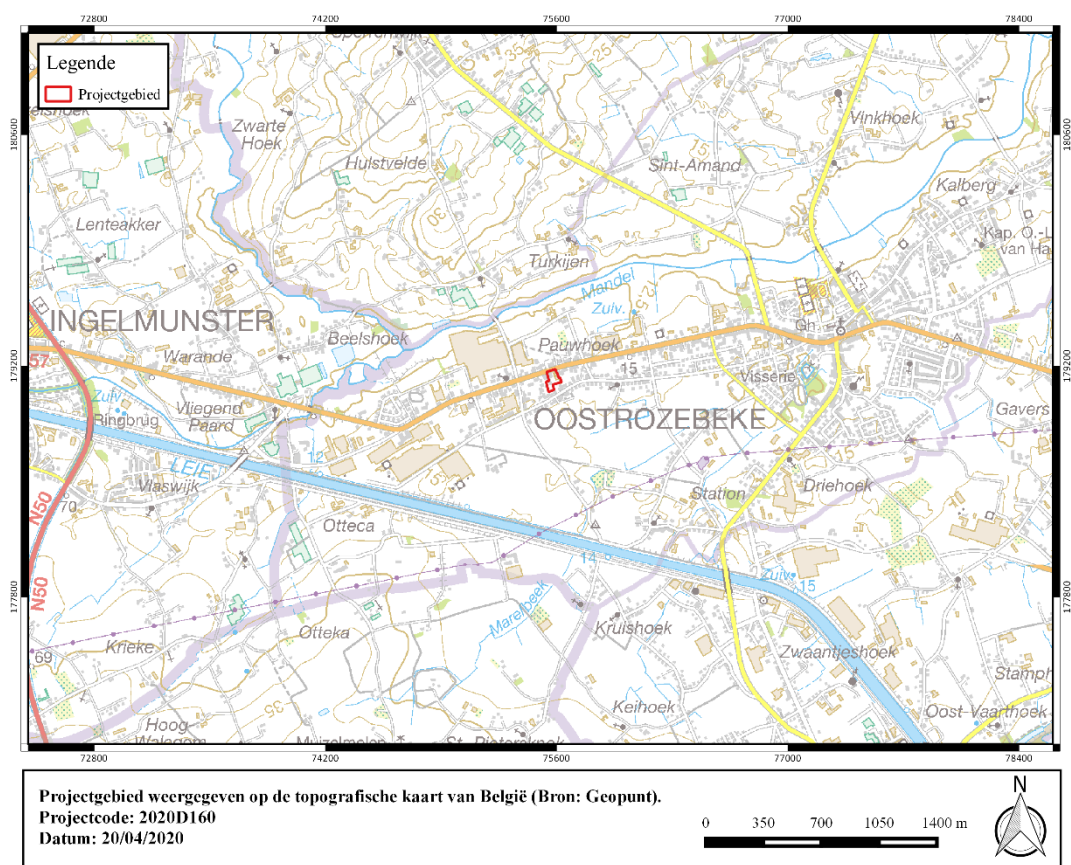
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Oostrozebeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	8780
	Adres	Ingelmunstersteenweg 155-161
	Toponiem	Ingelmunstersteenweg 155-161
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 75479$ $Y_{\min} = 179041$ $X_{\max} = 75682$ $Y_{\max} = 179182$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Oostrozebeke, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 1055g, 1055h4, 1068r, 1068p ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 7089 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden nog bebouwd, deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Oostrozebeke Ingelmunstersteenweg 155-161 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

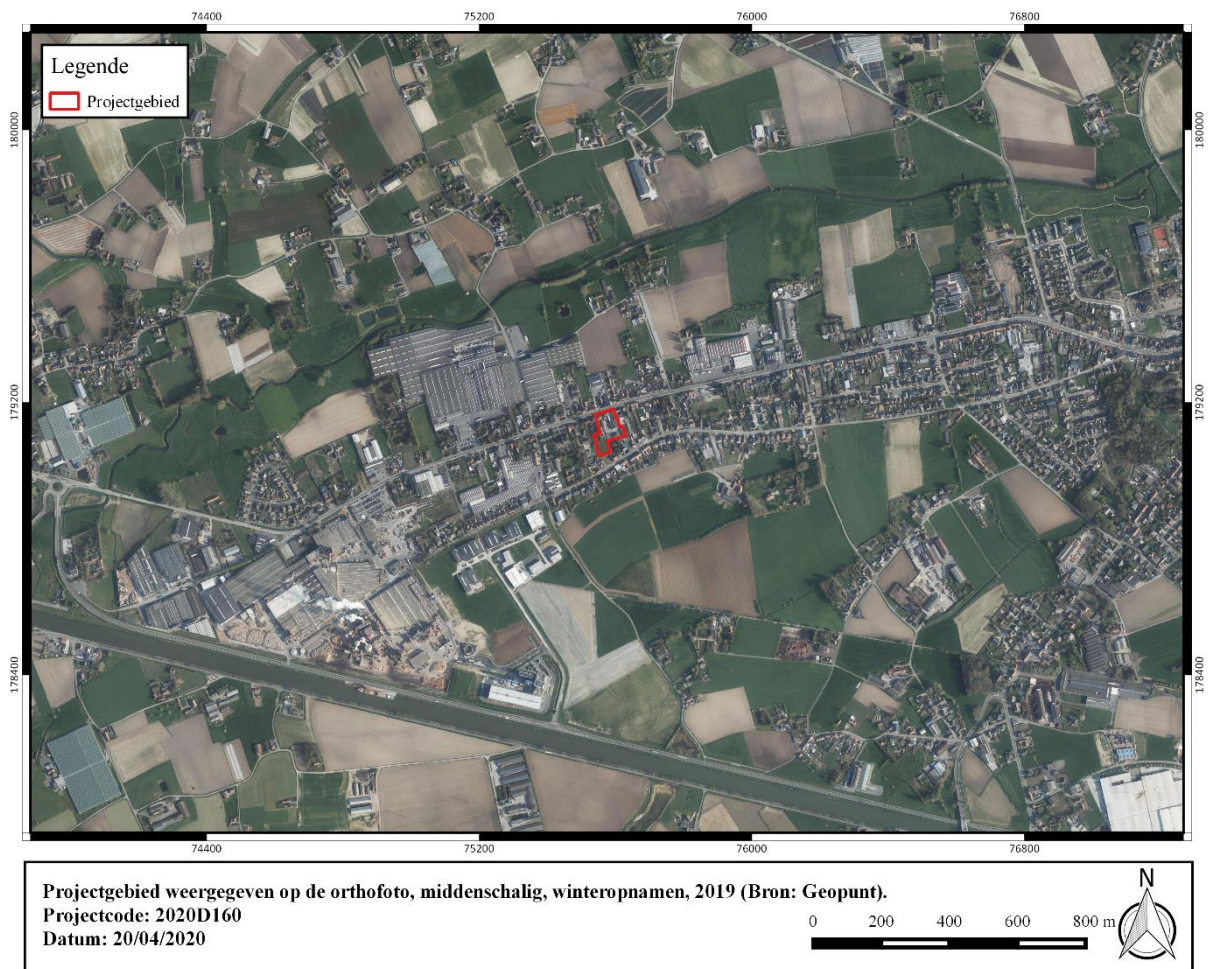

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Oostrozebeke, in de provincie West-Vlaanderen. Oostrozebeke bestaat uit een sterk verstedelijkte, langgerekte kern gesitueerd langs de N357, de drukke verbindingsweg die Waregem en Ingelmunster van oost naar west verbindt. Ten noorden daarvan liggen de wijken Kalberg en Vinkhoek. In de noordoosthoek van de gemeente bevinden zich de gehuchten de Ginste en Verre Ginste.

Het plangebied is gelegen binnen het dorpsweefsel en grenst ten noorden aan de Ingelmunstersteenweg. De overige zijden sluiten aan bij bebouwde percelen. De dorpskern van Oostrozebeke (markt) situeert zich ca. 1,7 km ten noordoosten.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 7089 m². Op heden is ca. 2470 m² van het terrein bebouwd. Het betreft een aantal woningen met achterliggende loodsen. Bijkomend is ca. 2233 m² van het terrein verhard. Deze verharding situeert zich voornamelijk in het noordoostelijk deel van het plangebied. Het zuidwestelijk deel van het terrein is in gebruik als tuinzone en grasland.

Figuur 4: Plangebied gezien vanaf de Ingelmunstersteenweg (©Google Streetview).

Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Deel van de verharding binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).

Figuur 7: Graszone in het zuidwestelijk deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Loodsen binnen het plangebied (bron: opdrachtgever).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

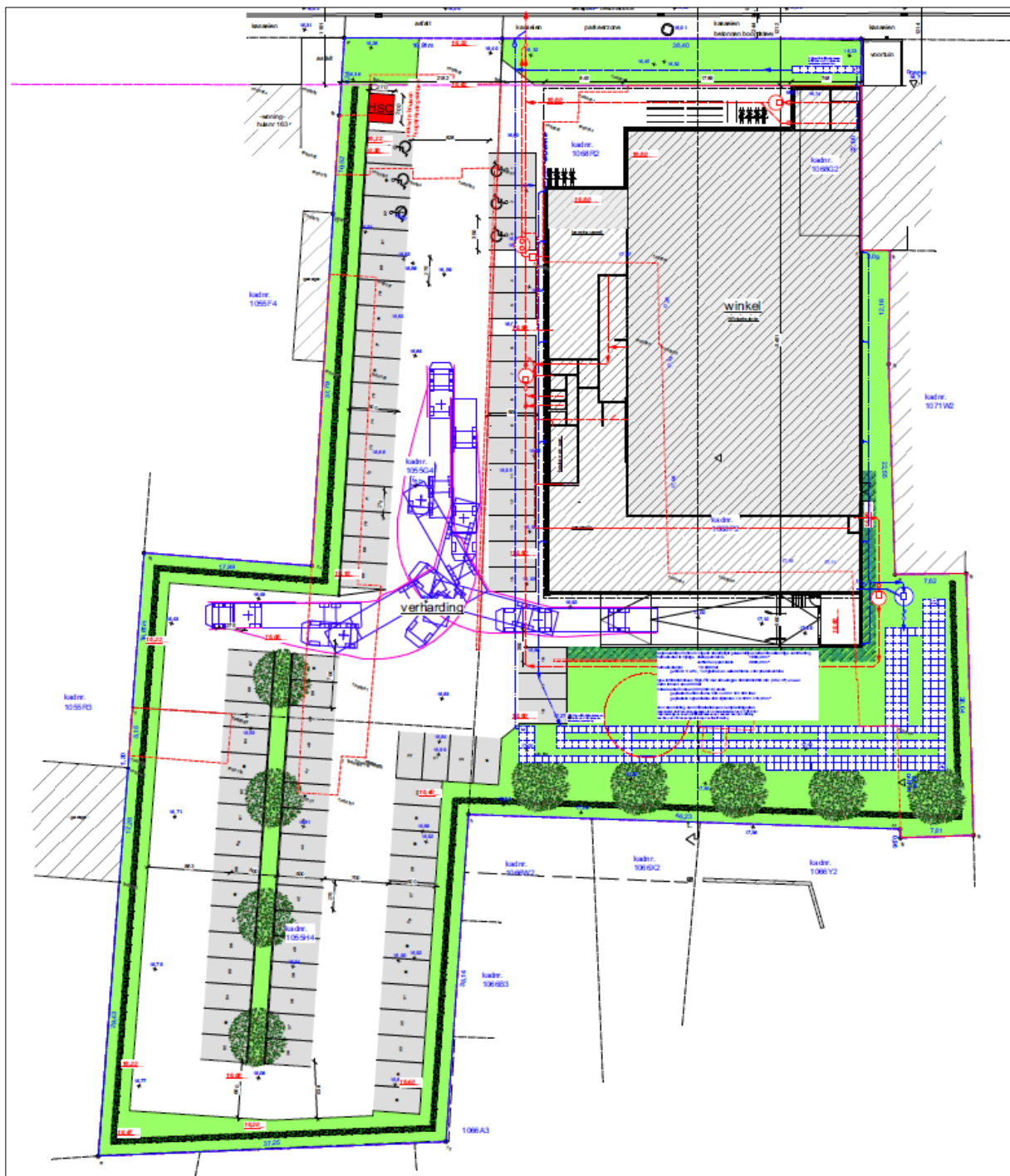
De opdrachtgever plant de sloop van het bestaande gebouwenbestand en de uitbraak van de bestaande verharding, gevolg door de realisatie van een nieuw winkelgebouw met aangrenzende laad- en loszone en bijhorende infrastructuur in de vorm van verharding en groenzone. Concreet worden binnen het plangebied de volgende bodemingrepen voorzien:

- De realisatie van een nieuw winkelgebouw over een oppervlakte van ca. 1670 m². Dit gebouw wordt gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (90 cm-mv) en een vloerplaat (ca. 50 cm-mv).
- De realisatie van een laad- en loszone over een oppervlakte van ca. 170 m². Ter hoogte van deze laad- en loszone wordt een uitgraving voorzien tot max. 1,5 m-mv.
- De aanleg van nieuwe verharding in de vorm van wegenis en verharding over een oppervlakte van ca. 3245 m². Voor deze verharding dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.
- Ten noorden en ten zuiden van de nieuwbouw worden infiltratiekragen voorzien. Deze zullen aansluiten bij een nieuw te realiseren rioleringsstelsel.
- Het overige deel van het terrein wordt ingericht als groenzone. Voor deze groenzone wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 40 cm-mv.

Figuur 9: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

<i>Bron</i>	<i>Informatie</i>
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk).
Quartair	Type 3, type 6
Bodemtypes	OB
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	16.4 – 17.0 m TAW
Hydrografie	Leiebekken, deelbekken Devebeek

1.4.1.1 Landschappelijke situering

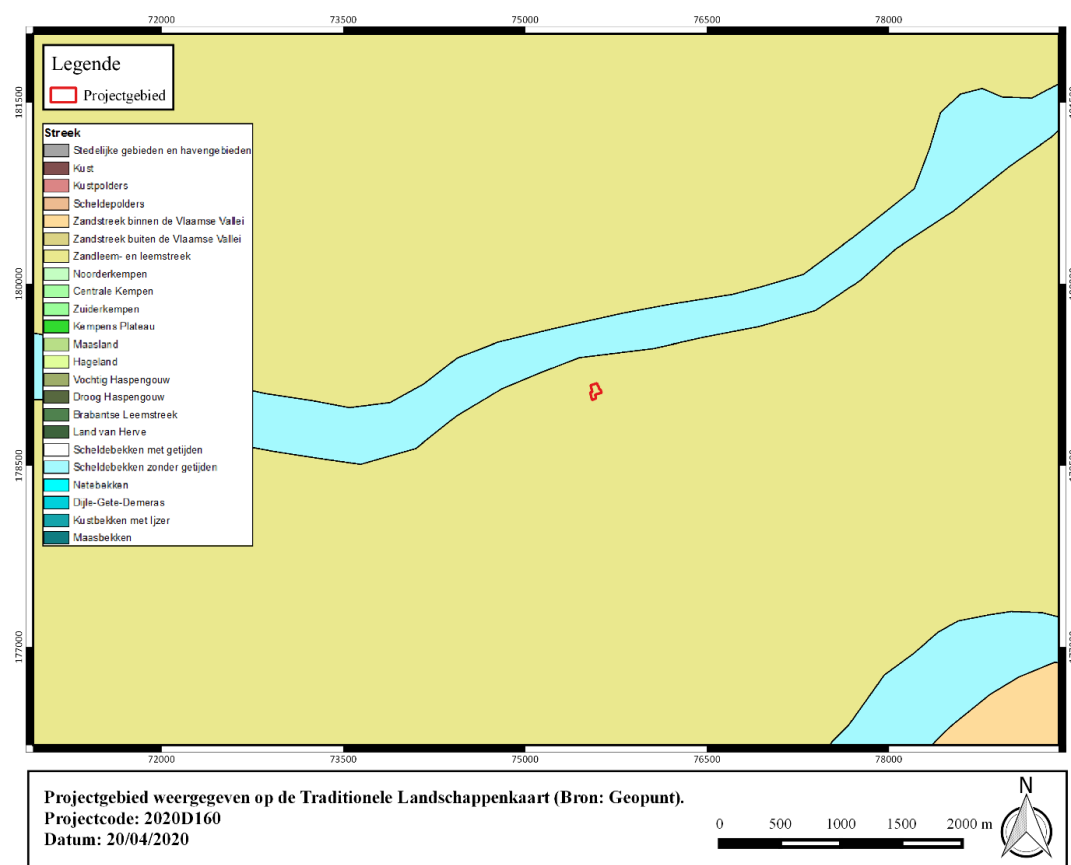
Het plangebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Het projectgebied situeert zich op de rand van de Mandelvallei, die deel uitmaakt van de Vlaamse Vallei die morfologisch gekenmerkt wordt door een relatief vlak reliëf. Tijdens de beginfase van het Peniglaciaal hebben zowel de Leie als de Mandel een grote laterale uitbreiding gekend waardoor de volledige breedte van de vallei werd ingenomen. Aan dit sedimentatiepatroon komt een eind in het Tardiglaciaal dat wordt gekenmerkt door een beduidende klimaatsverbetering, op enkele koude fases na. Belangrijk is een hervatting van fluviatiele activiteit met in een eerste fase een uitschuring van de huidige valleien. De rivieren nemen een meanderend patroon aan waarbij zowel Leie als de Mandel een underfit river worden die in een bovenmaatse vallei vloeit.

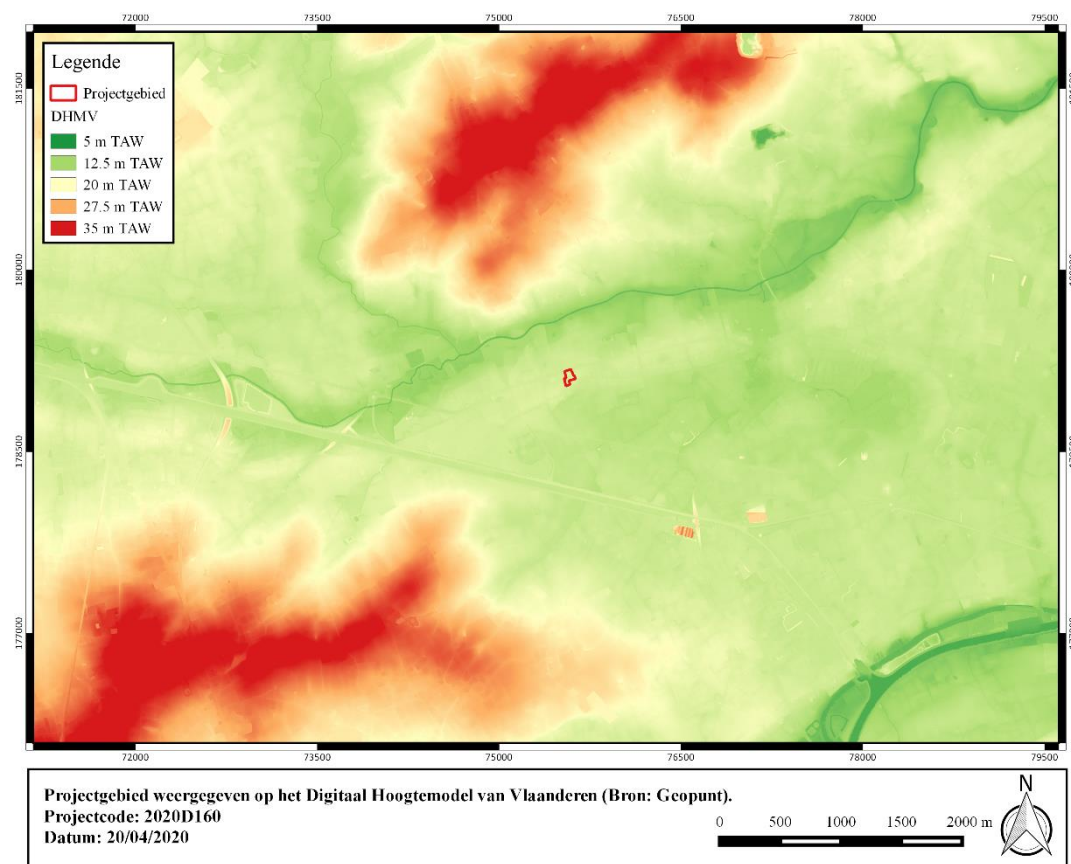
De Mandelvallei vormt dus het overmaatse (500 à 700 m brede) subseculaire zijdal van het Leiedal tussen Oostrozebeke en Roeselare. Aan de voet van de zeer afgevlakte dalflanken kan men zandige laagterrasresten herkennen, gelegen op een hoogte van ca. 17 m TAW. Meer richting de rivier ligt de iets lager gelegen, meer kleiige dalbodem van de holocene vallei. Die alluviale vlakte waarin de rivier stroomt, ligt op +14 à +15 m, heeft een gemiddelde breedte van hoogstens 200 m en helt zeer langzaam naar het oosten. Ze vertegenwoordigt zoals hierboven vermeld het deels opgevulde holocene dal dat zich in de zandige opvulling van het boven-pleistocene dal ingesneden had.

Het plangebied is gelegen op een zuidwest-noordoost georiënteerde zandrug aan de zuidelijke oever van de huidige Mandelvallei. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt vanaf de Rug van Lendeledede richting de Mandel, dus in een zuidwest-noordoost georiënteerde richting. Het plangebied is gelegen op een hoogte van ca. 16.4 – 17.0 m TAW en helt licht af in noordwestelijke richting. De ligging van het plangebied op een iets hoger gelegen rug, langsheen de Mandelvallei moet een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op zowel jager-verzamelaars in de regio als vroege landbouwers.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Leiebekken, deelbekken Devebeek.

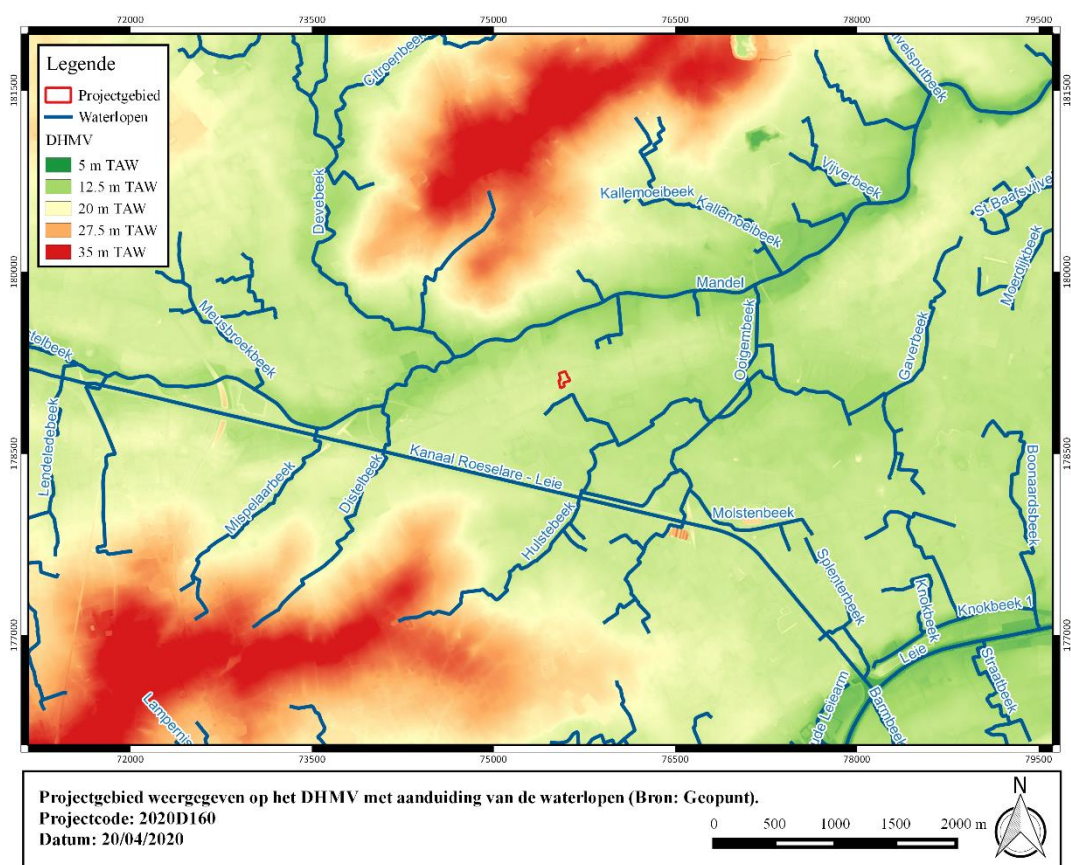

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

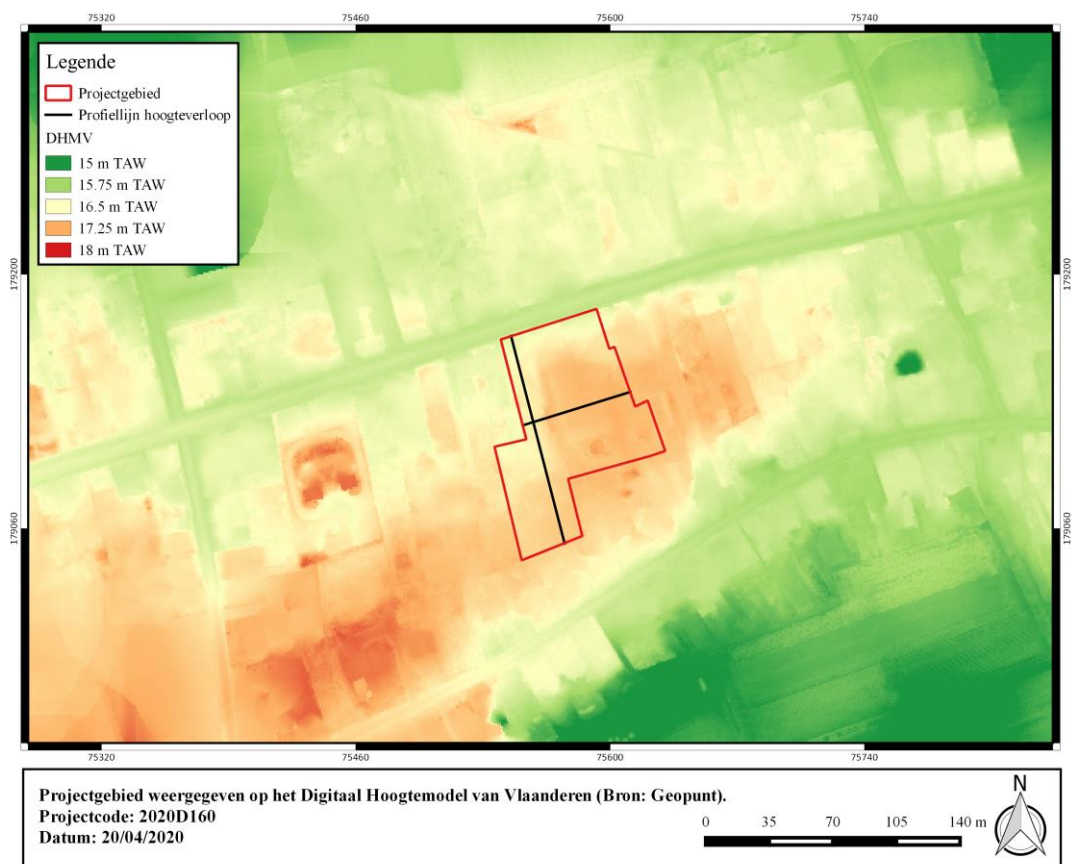

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

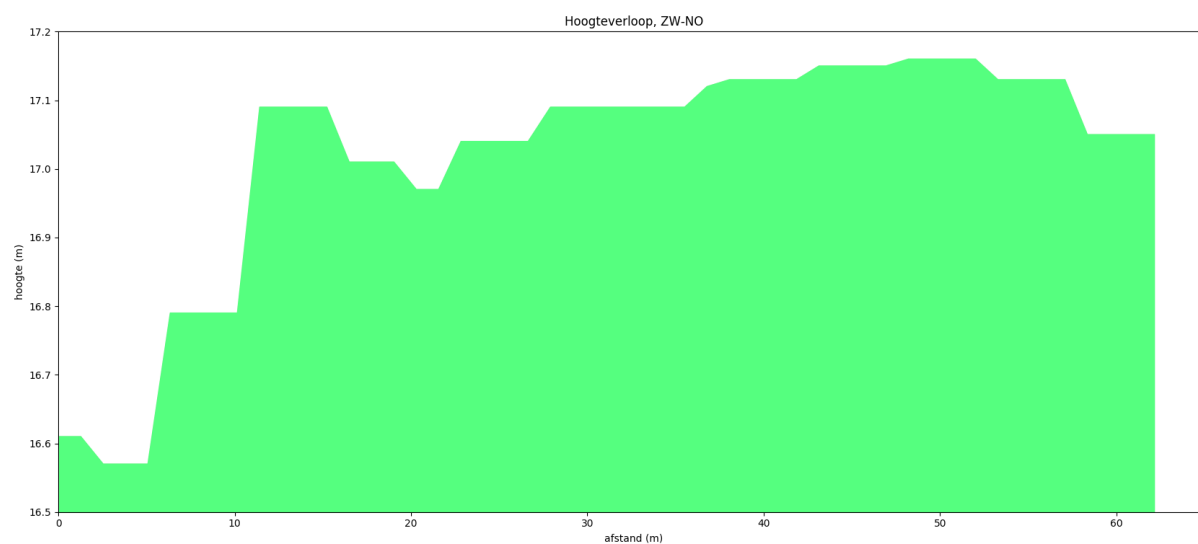
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het DHNV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 15: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

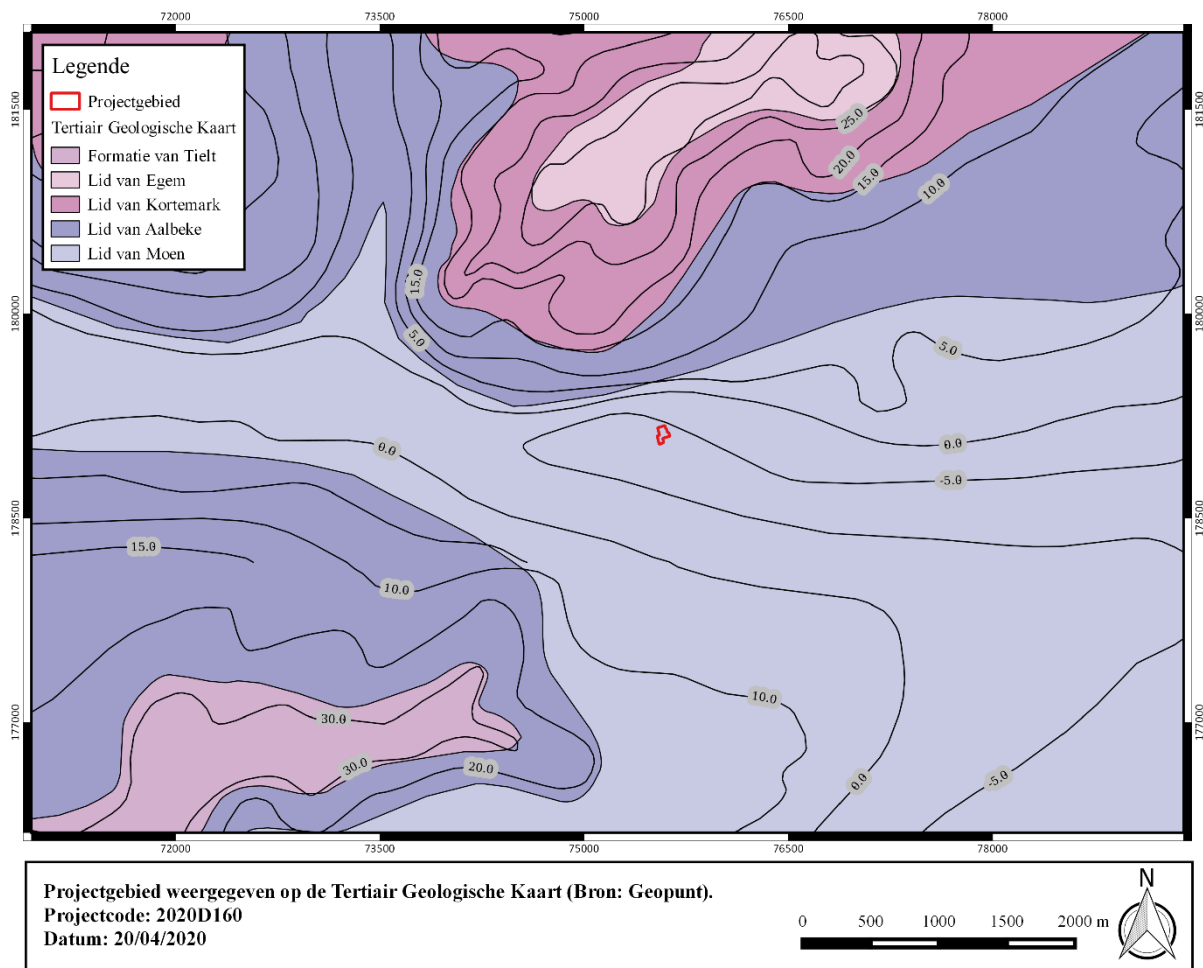
Figuur 16: Hoogteverloop, ZW-NO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

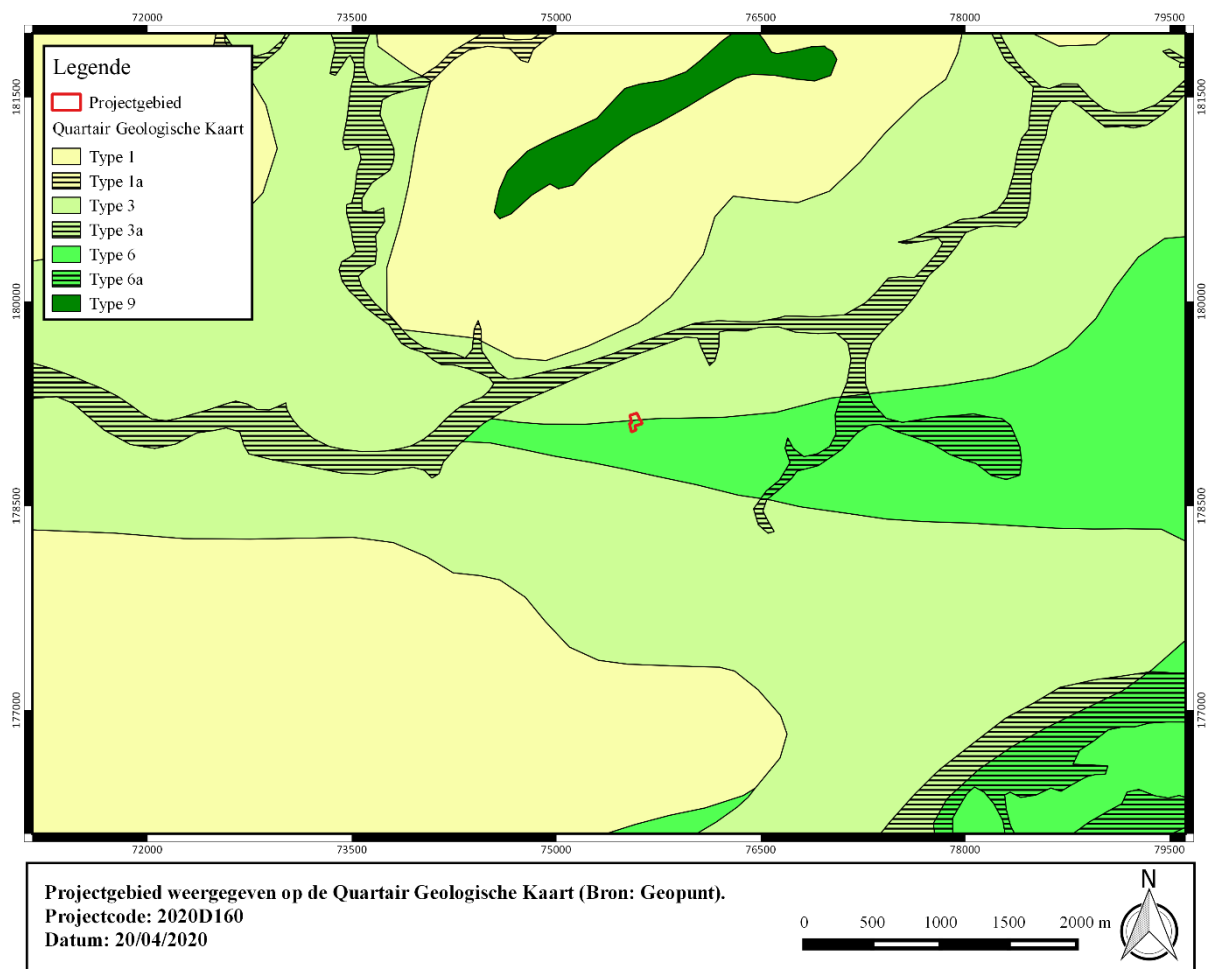

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het noordelijk deel van het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

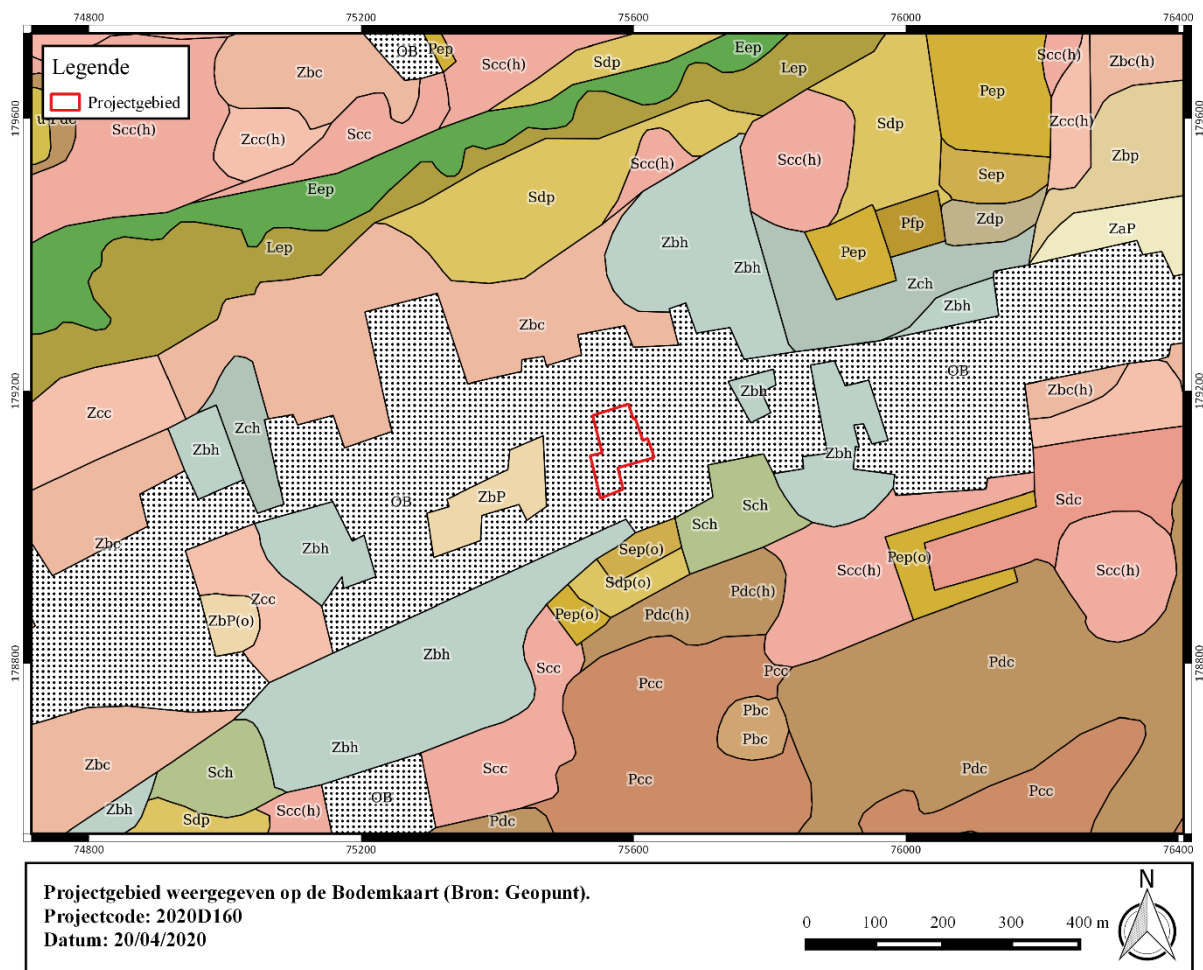
Het zuidelijk deel van het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 6**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Eemiaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Binnen deze afzetting kunnen hellingsafzettingen voorkomen en deze afzetting kan lokaal afwezig zijn.

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprozessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

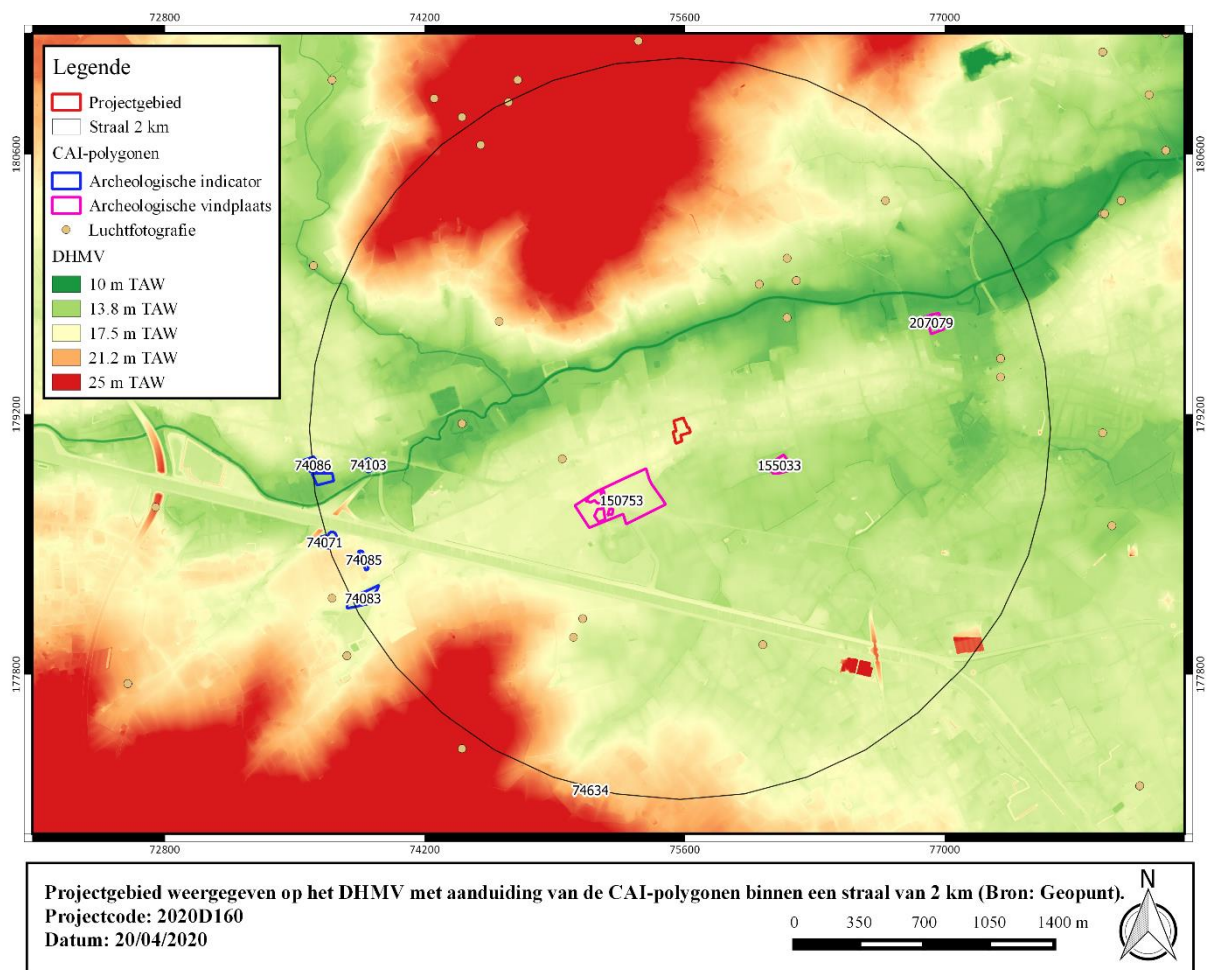

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied of aanpalende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, op de kouterrug, werden bij vlakdekkend onderzoek aan de Leegstraat in 2011 bewoningssporen onderzocht uit de vroege middeleeuwen en volle middeleeuwen. Daarnaast werden de restanten van een klein grafveld uit de Romeinse periode in kaart gebracht. Verspreid over het terrein werd materiaal gerecupereerd dat eveneens wijst op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden en metaaltijden. Kleinere proefsleuvenonderzoeken in de ruimere omgeving brachten voornamelijk off-site resten in kaart uit de volle en late middeleeuwen. Ten westen van het onderzoeksgebied, op iets hoger gelegen terrein langs de Mandel, werden ook enkele veldprospecties uitgevoerd waarbij lithisch materiaal werd gerecupereerd alsook fragmenten aardewerk uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Hoewel de gekende vindplaatsen eerder verspreid liggen wijzen ze desalniettemin op een quasi continue menselijke aanwezigheid langs de kouterrug sinds de steentijden tot op heden.

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150753	Mechanische prospectie (2010); NK: 15 meter Midden-paleolithicum: kern Romeinse tijd: paalsporen (mogelijk behoren ze tot gebouwplattegrond) - gracht die mogelijk deel uitmaakt van de nederzetting/het erf - een viertal brandrestengraven die tot een kleine Romeins begraafplaats behoren – aardewerk – bouw materiaal – fibulae – leer (mogelijk onderdeel schoen) Volle middeleeuwen: aardewerk Late middeleeuwen: grachten - een kuil die mogelijk in verband kan gebracht worden met ambachtelijke activiteit die werd uitgevoerd bij het nabijgelegen neerhof - - paalsporen en -kuilen die een gebouwplattegrond vormen. Er werd geen dateerbaar materiaal uit de sporen gehaald - een tweede eenschepige structuur kan ook herkend worden. In één van de sporen werden twee scherven gerecupereerd die weining diagnostisch zijn, maar ten laatste voorkomen in de 15de/16de eeuw. Onbepaald: grachten Bron: Van Heymbeeck E., Hantson W., Falckenbach E.G., Ryssaert C. & De Clercq W., Archeologisch proefsleuvenonderzoek bedrijventerrein "Spookkasteel" Leegstraat Hulstestraat te Oostrozebeke, Soresma
155033	Controle van werken (1982), Opgraving (1982); NK: 15 meter Late middeleeuwen: herenhoeve omgeven door een gracht - op een opgehoogde woonheuvel werden oudere bouwresten van zgn. "moeffen" gevonden waarvan het formaat wijst op een datering in de 2de helft en het eind van de 13de eeuw. Talrijke losse vondsten werden verzameld, zoals aardewerk, glas, been en metaal die typologisch van het eind van de 13de eeuw - begin 14de eeuw tot heden kunnen gedateerd worden. Bron: Despriet, P. 1983: Oostrozebeke: het goed te Priems (W.Vl.), Archaeologia Mediaevalis 6, 69.
207079	Mechanische propsectie (2014); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: Enkele kuilen en paalsporen, waarin enkele fragmenten grijs en handgevormd aardewerk werden aangetroffen. De sporen bevinden zich in alluviale afzettingen. Wellicht aan de rand van een bewoningsareaal dat zich buiten het projectgebied bevindt. Bron: Ryssaert C. 2014: Oostrozebeke- Ettingen. Archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek langs de Meulebekesteenvweg en Ettingen i.o.v. VMSW, Deinze.
210150	Opgraving (2011); NK: 15 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Ijzertijd: 2 scherven aardewerk Midden-Romeinse tijd: 2 brandrestengraven. Eén ervan met een cirkelvormige greppel errond. Samen met de 4 graven uit het vooronderzoek vormen deze een klein grafveldje – gracht – greppels en paalkuilen Karolingische periode: paalsporen en kuilen, waarvan sommige rijen vormen maar geen plattegronden. Mogelijk in één werkput wel een deel van een plattegrond. Volle middeleeuwen: enkele 'zware' paalkuilen, wellicht behorend tot een gebouwplattegrond. Mogelijk afgebakend met een greppel ten westen. Late middeleeuwen: greppels en kuilen Nieuwe tijd: greppels en cirkelvormige kuilen, wellicht te relateren aan akkerbouw Bron: Eggermont N., Van Heymbeeck E. 2014: Archeologische opgraving Oostrozebeke Leegstraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Rapport Monument Vandekerckhove 2014/18, Ingelmunster.
--	---

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74634	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
-------	---

Veldprospecties

74071	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Midden-Romeinse tijd: aardewerk Middeleeuwen: aardewerk
74083	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74085	Veldprospectie; NK: 15 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Midden-Romeinse tijd: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
74086	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Metaaltijden: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
74087	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74103	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74104	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk

Metaaldetectie

220470	Metaaldetectie; NK: 15 meter 19 ^e eeuw: munten
--------	--

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Een ruim aantal vondsten in de omgeving van het plangebied wijzen op menselijke aanwezigheid in de regio vanaf het midden-paleolithicum. Bij een veldprospectiecampaagne onder leiding van Jehs zijn langsheen de oevers van de Mandel een ruim aantal vuursteenfragmenten gerecupereerd. Enkel honderden meters ten zuidwesten van het plangebied is bij een opgraving een Romeinse gebouwplattegrond geattesteerd op een gelijkaardige landschappelijke locatie. De ligging van het plangebied op een iets hoger gelegen rug, langsheen de Mandelvallei moet een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op zowel jager-verzamelaars in de regio als vroege landbouwers.

Op de hoge en droge plateaugronden ontwikkelden zich tussen de 7^e en de 12^e eeuw de kouters als eerste grote permanent bewerkte stukken grond. Deze kouters behoorden bij het dorp of bij een landbouwuitbating. De aanwezigheid van kouters wordt bevestigd door een aantal koutertoponiemen binnen de gemeentegrenzen (o.a. Brouwerijkouter, Dalakkerkouter, Groote kouter,...). Volgens de overlevering zou Oostrozebeke in 640 gekerstend zijn door Sint-Amandus en zou er reeds een 7^e- eeuwse voorloper zijn van de huidige parochiekerk. In 964 is er sprake van een zekere Gosewinus als pastoor van Oostrozebeke. Het bedehuis wordt in de loop van de 12^e eeuw vervangen door een nieuwe kerk in Romaanse stijl. In 1578 gaat de kerk in vlammen op gedurende de Tachtigjarige Oorlog. In 1644 is de restauratie voltooid. Na de Franse Revolutie wordt de kerk verzegeld. In 1801 wordt de kerk opnieuw in gebruik genomen en in 1825 wordt een deel van het kerkhof afgestaan om de Markt te vergroten. In 1885 verhuist de begraafplaats aan de kerk naar een nieuwe site in de Kalbergstraat. In 1887 wordt de kerk naar het westen toe vergroot met drie traveeën. Tijdens de nacht van 7 april 1935 brandt de Sint-Amanduskerk volledig af. Er wordt onmiddellijk werk gemaakt van de bouw van een nieuwe kerk (eerstesteeenlegging op 9 februari 1936), die reeds op 22 oktober 1936 ingewijd wordt. De huidige kerk dateert dus uit 1936.³

De oudste vermelding van Oostrozebeke is als Rosebecca in 1066. Oostrozebeke maakt van bij de oprichting deel uit van de Roede van Tielt, in de Kasselrij Kortrijk. Vermoedelijk werd de heerlijkheid opgericht door de graven van Vlaanderen. De eerste vermelding van het geslacht van Roosebeke dateert uit de 12de eeuw. Archeologische vondsten wijzen op menselijke aanwezigheid in de volle middeleeuwen.

Bij een beschrijving van de goederen van het dorp in de tweede helft van de 16de eeuw worden naast een ruim aantal landbouwondernemingen ook een aantal herbergen vermeld. De tweede helft van de 16de eeuw en de volledige 17de eeuw kenmerken zich door ziekte en oorlogsgeweld in de gemeente, waardoor de bevolking uitgedund wordt.

De Vrede van Utrecht (1713) brengt de Zuidelijke Nederlanden in handen van de Oostenrijkse Habsburgers, wat een periode van relatieve rust inleidt. Hierdoor kunnen de verschillende landbouwactiviteiten terug worden opgenomen. Door de bloei van de landbouw worden in de tweede helft van de 18de eeuw belangrijke hoeves in steen opgetrokken. Op het einde van de 18de eeuw neemt de ontwikkeling van de huisweverij een hoge vlucht, wat resulteert in een economische bloei. In 1850 wordt de weg van Ingelmunster naar de dorpsplaats (Ingelmunstersteenweg-Hoogstraat) bestraat en in 1868 wordt de weg van de Markt naar Wielsbeke (Wielsbekestraat) bestraat.

In oktober 1914 doorkruisen Duitse troepen op weg naar het front het grondgebied van Oostrozebeke. Deze doortocht gaat gepaard met een ruim aantal opeisingen. Bij de bevrijding

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Parochiekerk Sint-Amandus [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/87719> (Geraadpleegd op 07-08-2019)

in oktober 1918 bombarderen de geallieerden de munitiedepots rond het station. Daarna volgen een vijftal dagen van hevige gevechten tussen de bezetter en de Belgische troepen, oprukkend vanuit Ingelmunster. Zes huizen worden volledig vernietigd en ongeveer 50 gebouwen, waaronder de kerk en de pastorie, beschadigd.

Tijdens de eerste helft van de 20ste eeuw neemt het gebouwenbestand van de gemeente explosief toe als een gevolg van de hausse in de vlasnijverheid. Het Leievlas was reeds in de 19de eeuw zeer populair geworden bij Engelse kopers, wat leidde tot een verregaande mechanisatie van het productieproces. Ten gevolge van de teloorgang van de vlasindustrie in de tweede helft van de 20ste eeuw, schakelen een aantal vlasbazen over naar andere, eventueel aanverwante, industrietakken gespecialiseerd in textiel, houtspaanderproductie en vloerbedekkingen. Na de Eerste Wereldoorlog worden talrijke openbare werken uitgevoerd zoals het kasseien van landbouwwegen, verbeteren van buurtwegen, onderhouden van bruggen, en het aanleggen van fietspaden en rioleringen. In 1934 wordt het marktplaatsplein geplaveid.⁴

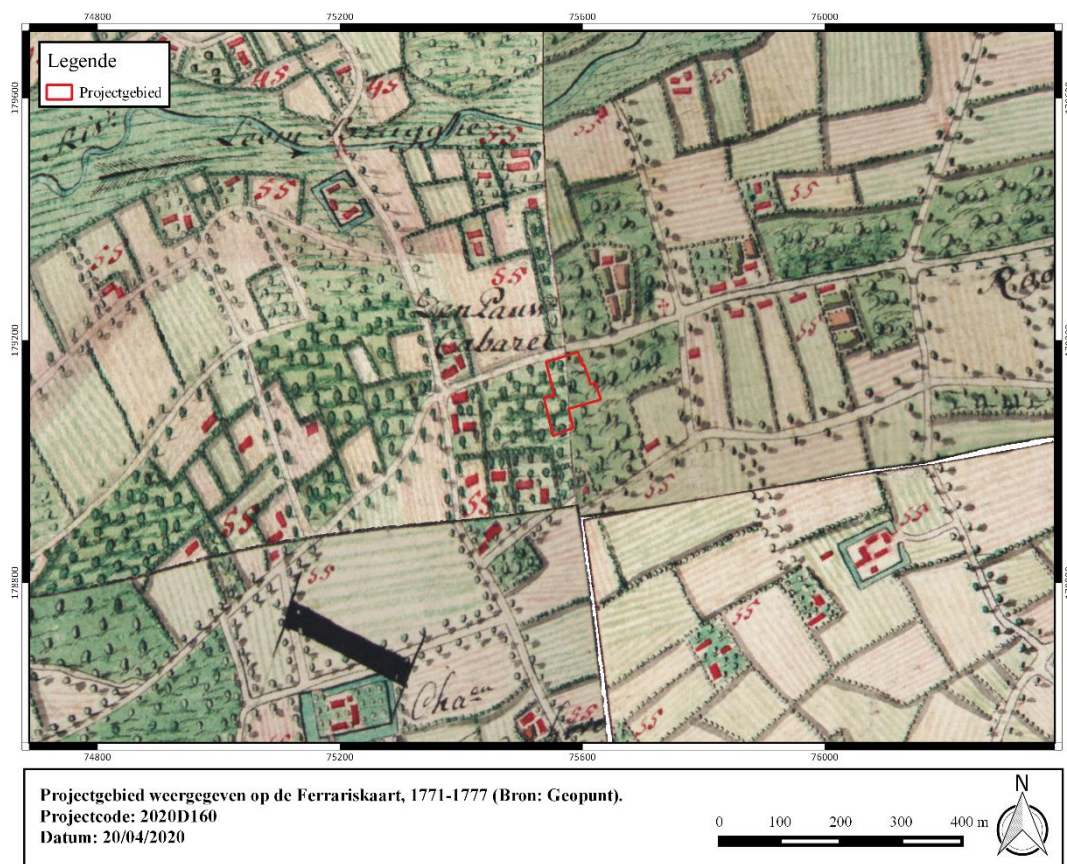
⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

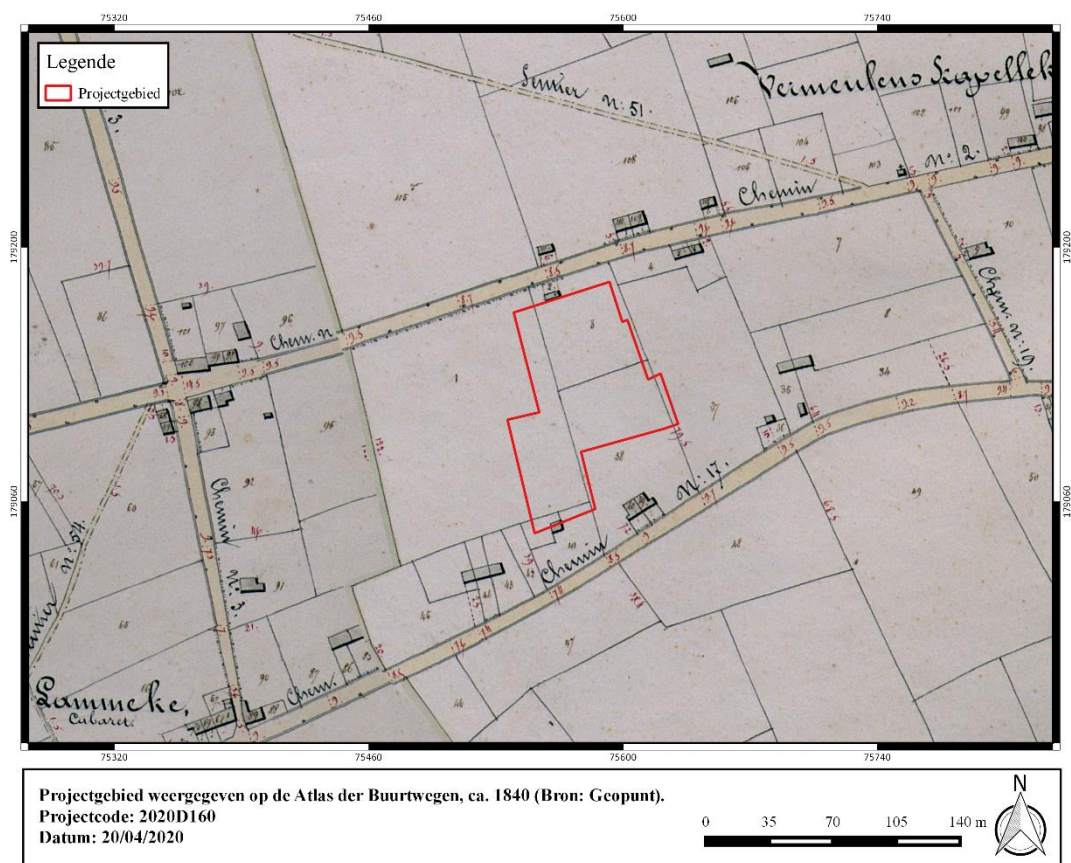
De Ferrariskaart karteert het plangebied als boszone/boomgaard. Het verloop van de huidige Ingelmunstersteenweg is reeds waar te nemen. Deze straat vormt vanouds de verbinding tussen Izegem en Gent en wordt reeds vermeld in 1643. In de wijde omgeving is verspreide bebouwing zichtbaar in de vorm van al dan niet omwalde hoeves.

De Atlas der Buurtwegen karteert het plangebied iets ten zuiden van de Ingelmunstersteenweg. Het is niet duidelijk of dit komt door een afwijking op de Atlas der Buurtwegen of door het feit dat de Ingelmunstersteenweg oorspronkelijk iets noordelijker liep. De eerste reden lijkt waarschijnlijker. De Ingelmunstersteenweg werd in 1850-1851 heraangelegd. De Atlas der Buurtwegen geeft geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Precies ten noorden en precies ten zuiden situeren zich twee kleine vierkante gebouwen. Op de Poppkaart grenst het plangebied ten noorden aan de Ingelmunstersteenweg. In het noordelijk deel van het onderzoeksterrein situeert zich een klein gebouwtje.

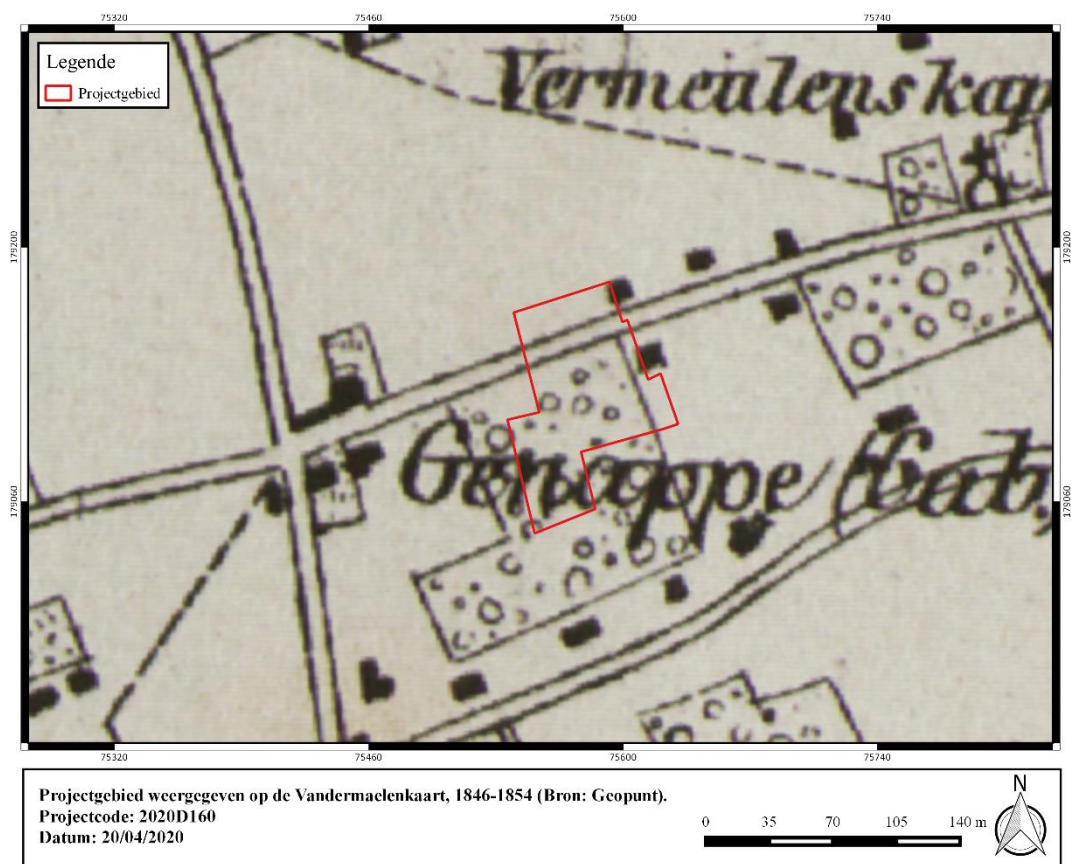

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

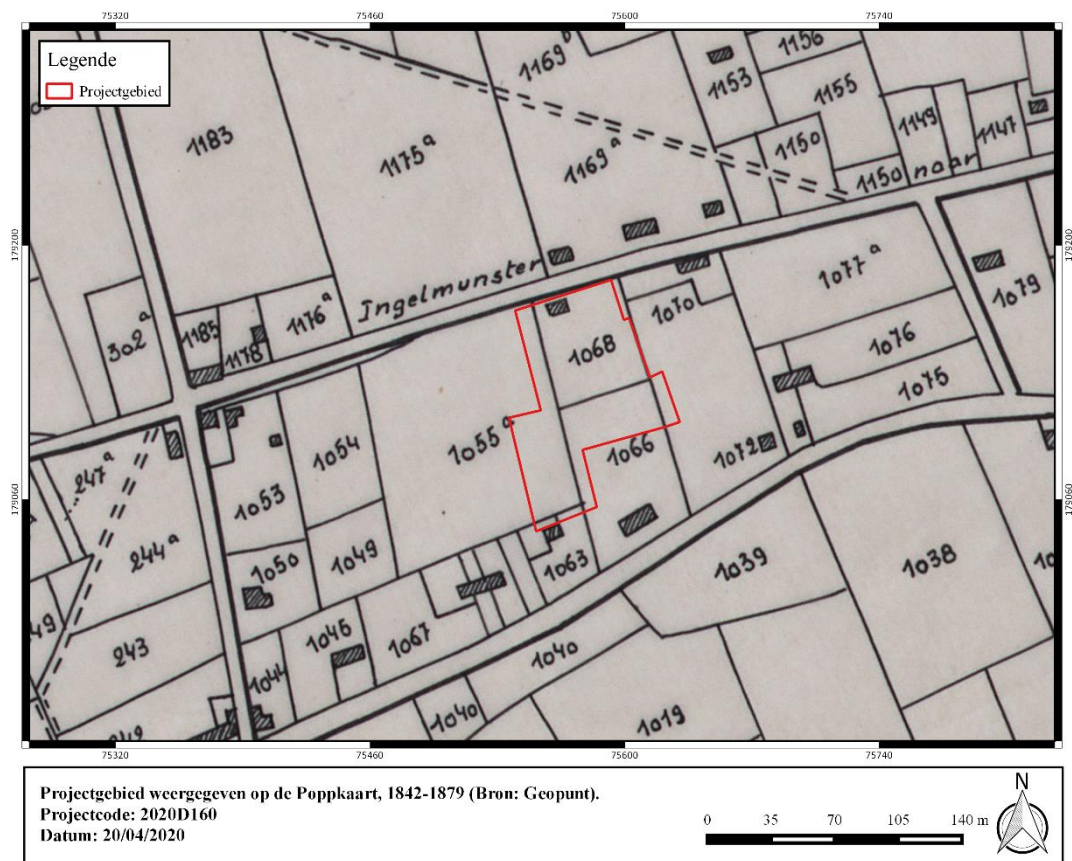

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

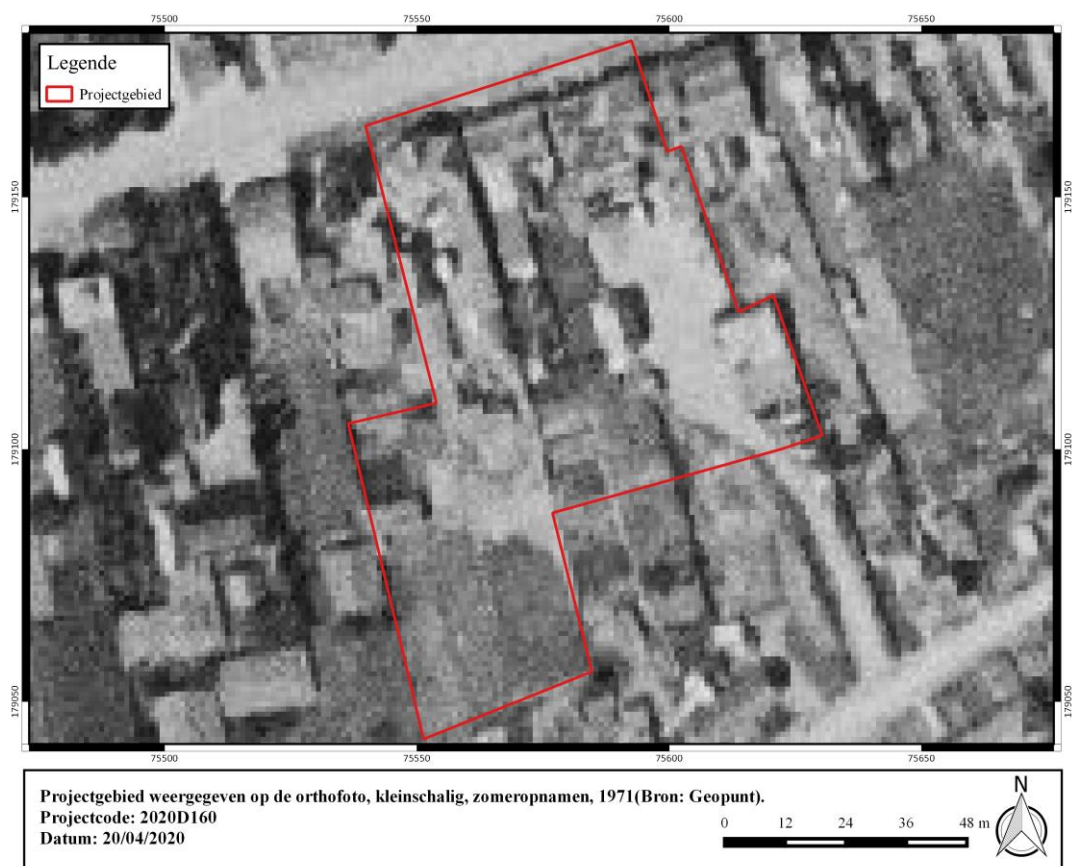

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

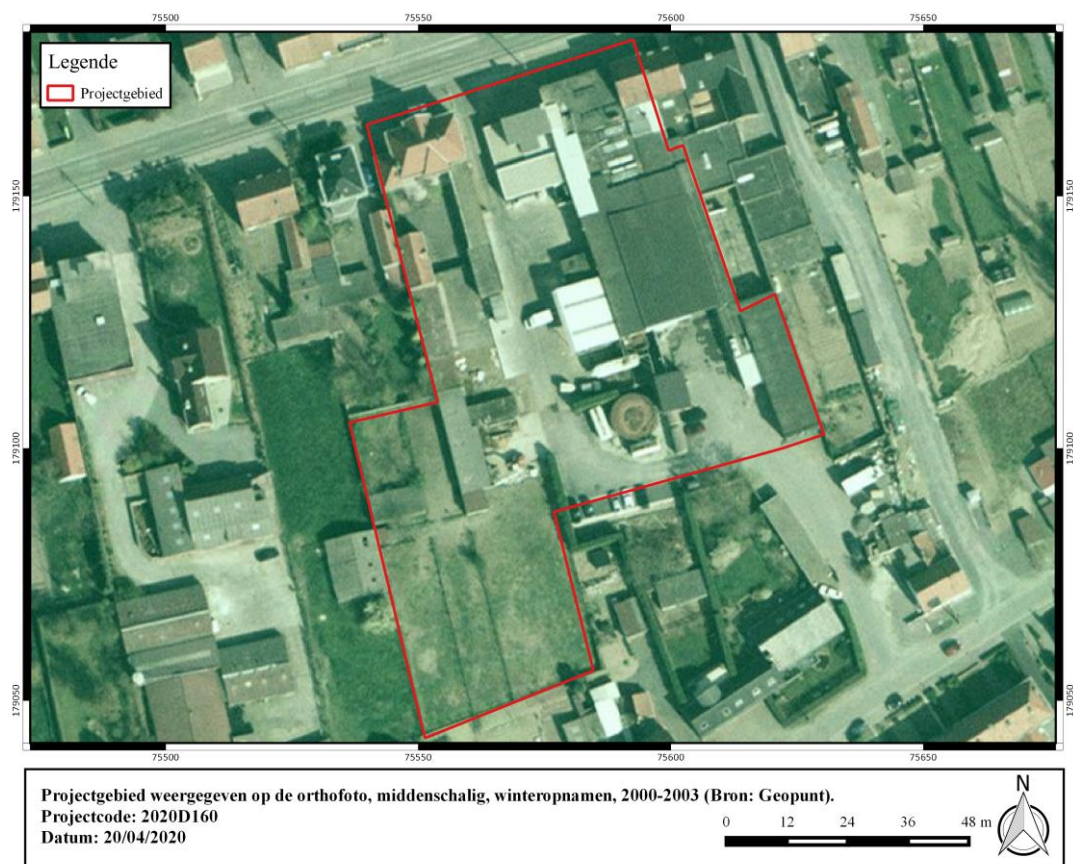
De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto van 1971 is een aaneengesloten rij woningen waar te nemen aan de straatzijde. Het achterliggende terrein is vrij open met verspreid een aantal bijgebouwen. Vanaf de orthofoto van 1979-1990 is in het zuidoostelijk deel van het terrein de huidige loods waar te nemen met omliggende verharding. De daaropvolgende decennia is de toestand quasi ongewijzigd gebleven.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt)

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw winkelpand met bijhorende infrastructuur aan de Ingelmunstersteenweg 155 te Oostrozebeke. Het projectgebied is ca. 7089 m² groot en is voor een groot deel bebouwd en verhard. Deze bebouwing en verharding wordt gesloopt in het kader van de geplande ontwikkeling.

Oostrozebeke is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het onderzoeksgebied bevindt zich op een langerekte kouterrug ten zuiden van de Mandel. Deze hogere zandruggen op de rand van riviervalleien werden bij voorkeur gefrequentieerd door rondtrekkende groepen jager-verzamelaars omdat er optimaal geprofiteerd kan worden van overlappende biotopen. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Wechseliaan en Eemiaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer, het sediment bestaat uit zand. Een 100-tal meter ten zuiden van het onderzoeksgebied bevindt zich een aftakking van de Hulstebeek.

De cartografische bronnen reflecteren een open en landelijk karakter van de omgeving. Op de Ferrariskaart is te zien hoe het onderzoeksgebied grotendeels samenvalt met een boomgaard. Het verloop van de Ingelmunstersteenweg is reeds te herkennen en was reeds sinds de 17^e eeuw een belangrijke verbindingsweg die naar alle waarschijnlijkheid teruggaat op een oudere voorloper. Het grootste deel van de omgeving is in gebruik als akkerland. Op de 19^e-eeuwse bronnen is weinig verandering op te merken. Tegen de Ingelmunstersteenweg wordt een klein gebouw weergegeven. Op de Vandermaelenkaart is nog steeds bos afgebeeld ter hoogte van het onderzoeksgebied. Op de orthofotosequentie is weinig evolutie op te merken, de huidige situatie is reeds waar te nemen op het luchtbeeld van de jaren '80.

Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied of aanpalende percelen zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, op de kouterrug, werden bij vlakdekkend onderzoek aan de Leegstraat in 2011 bewoningssporen onderzocht uit de vroege middeleeuwen en volle middeleeuwen. Daarnaast werden de restanten van een klein grafveld uit de Romeinse periode in kaart gebracht. Verspreid over het terrein werd materiaal gerecupereerd dat eveneens wijst op menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden en metaaltijden. Kleinere proefsleuvenonderzoeken in de ruimere omgeving brachten voornamelijk off-site resten in kaart uit de volle en late middeleeuwen. Ten westen van het onderzoeksgebied, op iets hoger gelegen terrein langs de Mandel, werden ook enkele veldprospecties uitgevoerd waarbij lithisch materiaal werd gerecupereerd alsook fragmenten aardewerk uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Hoewel de gekende vindplaatsen eerder verspreid liggen wijzen ze desalniettemin op een quasi continue menselijke aanwezigheid langs de kouterrug sinds de steentijden tot op heden.

Concreet dient op basis van de beschikbare gegevens uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Hoewel de huidige toestand enige mate van verstoring doet vermoeden dient dit objectief vastgesteld te worden. Bijkomende waarnemingen zijn noodzakelijk om de impact van de geplande werken op het bodemarchief in te schatten. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Mocht blijken dat bodemhorizonten die kunnen wijzen op gunstigere bewaringscondities m.b.t. artefactensites aanwezig zijn dan dienen deze horizonten bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname kan geopteerd worden om dit onderzoek aan te vullen met waarderende boringen of proefputten in functie van artefactensites. Met betrekking tot resten van bewoning, begraving of andere

activiteiten in de vorm van bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

